

Fra
Kjartan Stenvold
Frihetsli
9334 Øverbygd

FYLKESMANNEN I TROMS	
S.nr. 07/3435	Dok.nr. 51
07 DES 2009	
Ark.kode	531.4
Saksbeh.	LGM

Til
Fylkesmannen i Troms
Miljøvern avdelingen
v. Liv Mølster
Strandveien 13
9291 Tromsø

Gjenpart til Direktoratet for Naturforvaltning
Trondheim.

Kart med tjæremiler, skogslåtter, koier og gammer

Jeg sender her tre kart, to med innplottede tjæremiler eller tjærekjeller, det tredje med innplottede utslåtter eller skogslåtter og tømmerkoier og gammer med staller. Se vedlegg.

Som det tidligere er sagt, var det to ting som gjorde fast bosetning mulig i Dividalen (og Rostadalen).

Det var:

A Husdyrholdet

B Utnyttelsen av utmarka.

- 1 Hogst av tømmer og bjørk
- 2 Tjærebrenning.
- 3 Utmarksbeite.
- 4 Fôrsanking i skogslåttene (utslåttene)
- 5 Løyping av bjørkenever og bjørkebark.
- 6 Småviltjakt.
- 7 Ferskvassfiske

Mennene "lå i skogen"

Dagliglivet i dalene med sine skogs- og fjellområder i det området vi her snakker om, fant sin parallell i kystområdene: Her lå mennene på fiske. I dalene, eks Dividalen, lå mennene i skogen med arbeid som hadde sammenheng med den, bare avbrutt av et par sommermåned, stort sett.

Tjærebrenning i Dividalen

Kartene med oversikt over tjærebrukene vitner om svært stor aktivitet, og at det har vært omfattende tømmerhogst også tidligere. For man må minne om at stubbene etter hogsten må ha stått i alle fall 30- 40 år før de kunne brytes til tjæreved. Videre må det pekes på at dette er tjærekjeller eller tjærebruk som folk født etter 1900 husker og har sett. Mange tjærekjeller var borte. Fordi disse tjærekjellene var bygd av omsettelig organisk materiale, var de allerede "tatt tilbake av naturen" og derfor ikke sporbare for våre kilder.

Man vil også minne om at i somme tilfeller ble det brent flere ganger i samme kjell.

Opplysningene på det ene kartet er samlet av Sverre Stenvold, det andre av Peder Stenvold.

Kilder til kartene med tjærekjeller:

Tollef Dividal 1904-1999, Bersvend Søreng 1904-1982, Hans Sletten 1904- d?, Edvin Uleberg 1905-1993, Johan Stenvold 1907-2004, Konrad Stenvold f.1908, Hans Stenvold 1909-2001, Aksel Nergård 1909-2009, Malvin Sletten 1918- d? ,Martin Sørgård 1919- 1998, Bjørnvald Sletten 1924-1996, alle nevnte foran fra Dividalen, Sverre Hansen fra Fjellfroskvatnet i Balsfjord, Hjalmar Bjørklund 1902-1996 og Johan Sæter, begge fra Tamok i Balsfjord

Førsanking - skogslåttene

Utslåttene, som her i bygda ble kalt skogslåtter, lå for det meste på de lave, flate områdene langs breddene av Divielva.

Her er det i dag fin og stort sett passe stor bjørkeskog for avvirkning til biobrensel med vedmaskin. Og områdene her er naturligvis ekstremt bra terrengmessig for slik skogsdrift, flate og jevne som de er.

Dette vil kunne være en betydelig fornybar ressurs som et lokalsamfunn kunne utnytte, og dette vil jo være i storsamfunnets interesse. Ikke bare miljøbevegelsen snakker varmt om å bruke mindre fossil energi. Biobrensel av fornybare ressurser vil her kunne være et betydelig bidrag.

Kilder til kartet med skogslåttene:

Konrad Stenvold f. 1908, Karl Grønli f.1935, Peder Stenvold f.1947, Kjartan Stenvold f. 1938, alle fra Dividalen.

Mye er allerede vernet i Dividalen.

Man minner om at særlig Dividalen allerede har fått en svært stor del av sitt areal vernet. Fra 1972 fikk man her Øvre Dividal Nasjonalpark (ØDN), og den ble nylig utvidet nordover til Skakterelvas utløp på østsida og tilsvarende nordover på vestsida av Divielva..

Erstattende areal, fåfengt håp?

Folket i Dividalen håper at områdene med skogslåttene 21-31 (se kart) som ble vernet ved siste utvidelsen av ØDN, må kunne være en fullgod erstatter for et eventuelt vern av områdene med skogslåttene 3-16. Man håper! Og i en del av furuområdene som vurderes vernet i en ny runde i Dividalen, ligger kjerneområdene slik til at de ikke trenger å bli berørt. Dessuten: Hvorfor ikke legge føringer på driftsmåten - ikke tillate bruk av store skogsmaskiner ved skogsdrifta, men gjøre det skånsomt ved bruk av moderat store landbrukstraktorer med vinsj?

Alders tids bruk.

Folket her har brukt dette området i mer enn 200 år, der bruken og utnyttelsen av utmarka har vært avgjørende for bosetningen. Man skulle tro at begreper som alders tids bruk og/eller hevd ville være aktuelle i denne aktuelle saken. Man skal være klar over at de private eiendommene her var små. Statens mark fikk derfor ekstra stor, ja, kanskje avgjørende betydning for at folk overlevde ved at man brukte Statens eiendommer på de mange forskjellige måter som er listet opp ovenfor. I praksis fungerte Statens eiendommer her som en allmenning på mange måter. Bygdefolket fikk seg som regel uten om og men en vedteig, eller de kunne hogge tømmer til husbehov, riktignok mot betaling. Eller de drev fram tømmer

for Staten. Er det ikke naturlig å tenke på alders tids bruk, sedvanerett eller hevd i denne sammenhengen? Det synes overraskende at vernemyndighetene overhodet ikke nevner eller vurderer disse begrepene i denne aktuelle vernesaken.

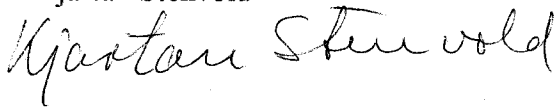
Urettferdig!

I følge NINA Rapport 278 og Biofokus - rapport 2008- 2, er en ny vernerunde på gang i Dividalen. Fra før har Dividalen ØDN, og den ble nylig utvidet nordover, se ovenfor.. En objektiv vurdering kan ikke unngå å se at svært store arealer allerede er vernet i Dividalen. En ny vernerunde vil gjøre dette bildet ekstremt mye skjevere. Med god grunn føler folk her en ny vernerunde som djupt urettferdig, og mener at vernemyndighetene nå må finne alternative arealer å verne. Dette er et meget rimelig krav.

Øverbygd, den

Med hilsen

Kjartan Stenvold

Vedlegg 1.

Til kartene med tjærekjeller.

Kildene eller informantene til opplysningene har vært:

Tollef Dividal 1904-1999, Bersvend Søreng 1904-1982, Hans Sletten 1904-d?, Edvin Uleberg 1905-1993, Johan Stenvold 1907 - 2004, Konrad Stenvold f.1908, Hans Stenvold 1909-2001, Aksel Nergård 1909-2009, Malvin Sletten 1918-d?, Martin Sørgeard 1919-1998, Bjørnvald Sletten 1924-1996, alle nevnte foran fra Dividalen, Sverre Hansen fra Fjellfroskvatnet i Balsfjord, Hjalmar Bjørklund 1902-1996, og Johan Olsen Sæter, begge fra Tamok i Balsfjord.

F A

Vedlegg 2

Til kart med skogslåtter og tømmerkoier og gammer med staller

I. Gamme ved Vallershaugen

II. Simengamma. Etter Simon Stenvold, f. 1869.

III. Suppelvbua m. stall. Ved denne bua eller tømmerkoia var det lunneplass for tømmer år etter år.

IV. Tømmerkoie m. stall ved Brennskogbekken. Her lå folk og hogde tømmer for tyskerne 1940 - 1945.

V. Høgskarhus. Her var stall. Høgskarhus ble brukt av tømmerdrivere og jaktfolk som drev småviltjakt.

VI. Berggamma. Her var reist treverk inntil en bergvegg, og ga slik enkel overnatting for folk.

VII. Tømmerkoie m. stall ved Fossbekksvingene. Ei tid var her innlagt telefon.

VIII. Tømmerkoie m. stall på vestsida av Divielva ved Fossbruene i sørenden av Nedre el. Nordre Divifossen. Den ble også brukt av jaktfolk til småviltjakt.

IV. Sleppelvgammene m. stallgamme.

X. Fiskbergbua m. stall på vestsida av Divielva, like på nordsida av Fiskbergbekken.

XI. Fiskbergbua m. stall sto først der på østsida av Divielva. Den ble senere flyttet på andre sida av Divielva av Sørlikarene, ved X.

XII. Klevbua m. stall. Den sto oppå Klevbuegga.

XIII. Vetlnessbua m. stall. Den ble flyttet hit i 1933 fra XVII ved Langnes.

XIV. Fossbua m. stall. Den ble flyttet hit fra XVI i 1933.

XV. Her sto ei enkel laftet tømmerkoie med stall ved Divielva, på østsida, kanskje vel 100 m. sør for der Fossbua nå står (2009). Når det står enkel her, betyr det at det ikke var hogd medfar i veggstokkene. Denne koia står nå (2009) som smie på Frihetsli.

XVI. Fossbua m. stall ble først bygd her, på vestsida av Divielva.

XVII. Enkel kvilebu, uten stall, ikke laftet. Bygd og brukt av Sigurd Hansen m. sønner, fra Fjellfroskvatnet i Balsfjord, under tjærebrenning.

XVIII. Vetlnessbua m. stall sto her først. Bygd i 1930 av Johan K. Stenvold, Tollef Dividal, Sigurd Stenvold og Konrad K. Stenvold. Alle fra Dividalen

Der det står bua eller koia i navnet, eks Suppelvbua eller Vetlnessbua og ved for eksempel VII, der det står tømmerkoie, var det laftete hus. Huset der folk bodde, besto av et enkelt rom. I enden var det et rom med enkel bordvegg. Modell Vetlnessbua. Men i den tida sto ovnen midt i rommet. Hestestallene var også laftete hus med pulttak og med rom for minst to hester.

Gammene var et skjelett av tre, kledd med never, torv og jord.

Vedlegg 3

Om kartet med de avmerkete utmarkslåttene. De ble kalt skogslåtter her i bygda, og hadde nesten alltid eget navn..

1 Tekkja

2 Sennatjøna

3 Skålpmoneset

4 Skålpmogrubba

5 Ved Simongamma.

Simon Stenvold f. 1869 hadde ei gamme der. Ei gamme var ikke laftet, men et skjelett av tre, kledd med bjørkenever innerst og med torv og jord utenpå (ytterst).

6 Lombolneset. Stort område, kanskje opp mot 40 daa.

7 Et område der det nå står et jakttårn, eller det står i nærheten. Ivar Grønnli f. 1912 og Alfred Tunes f. 1901, høstet der. Slutt først på 1940 – tallet.

8 Brennskogneset. Det ble slått fra Brennskogbekken og nordover til rett overfor Grønnli. Stort område. Ble slått der til etter 1945.

9 Ved nordsida av Dødeselva.

10 Et område ved bekkene i Fossbekkhølet

11 Holme mellom hovedløpet av Divielva og Fiskberggrena i vest.

12 Ei stripe langs vestbredden av Fiskberggrena.

13 Klevholmene Ble slått på flere holmer.

14 Et område ved Bjønnbekken.

15 Langhesjeholmen. Ganske stort område.

16 Et område kalt Eksingeholmen. Visstnok en god del hundekveke der(?)

Skogslåttene 9 -16 ble slått og høstet av gården Øvre Stenvold i Dividalen. Fôret ble lagt i såkalt stabbe. Gården hadde fast bosetning fra 1875.

17 Nasset

18 Vollneset

19 Vollen

20 Vollholmen

Følgende skogslåtter ble vernet ved den siste utvidelsen av ØDN, regnet nordfra:

21 På sørsida Skakterelva i området der denne renner ut i Divielva. Gården Dividal slo der.

22 Grovgrasbakken, på vestsida Divielva, litt sør for Skakterelvas utløp i Divielva. Her var det løe, eller "lae" som vi sa her i bygda. Foret ble lagret i laen. Stor skogslått her.

23 Enmørkjebakken, litt sør for Grovgrasbakken
Hans Andersen, kalt Sersjant – Hans, bodde på Frihetsli fra sist i 1840 – årene til først på 1860- tallet. Han var første brukeren på Frihetsli og høstet bl.a. på Enmørkjebakken.
("enmørkje" var dialektnavn på geitrams)

24 På neset i sørvestlig retning fra Vetlenessbua, på vestsida av Divielva.

25 Kjerringslått. Relativt stort område.
Slåtten ligger på ei relativt plan og lang slette et stykke opp fra Divielva på vestsida av denne, sør for den søre Skjærbekken som kommer ned fra Bærhaugaksla.

26 Bjørkmoen. Stor skogslått, vestsida av Divielva. Her var en stor lae.

27 På østsida Divielva, på låglandet (neset) ved Divielva, i nordøstlig retning fra skogslåtten på Bjørkmoen. Gården Dividal slo der.

28 Nordre Henbergnesset, på nordsida av Henberget, østsida Divielva. Relativt stor skogslått.

29 Sør for Henberget. Skogslåtten begynte ved Fossbua der denne står nå (2009), og gikk nordover. Relativt stor skogslått.

30 Nordre Henbergslåtten, vestsida Divielva.

31 Søre Henbergslåtten, vestsida Divielva. Den ligger i sørvestlig retning sett fra Fossbua der den nå ligger (2009). Relativt stor skogslått.

Gårdene Dividal og Frihetsli høstet Henbergnesslåttenene (nr 28 – 31).
Skogslåttenene 22- 26 ble høstet av gården Frihetsli.

Kilder:

Konrad Stenvold f. 1908, Karl Grønnli f. 1935, Peder Stenvold f.1947, Kjartan Stenvold f. 1938.